

1510.

Na osnovu člana 95 tačka 6 Ustava Crne Gore, Predsjednik Crne Gore donosi

UKAZ
O OPOZIVU SA DUŽNOSTI IZVANREDNOG I OPUNOMOĆENOG
AMBASADORA - ŠEFA STALNE
MISIJE CRNE GORE PRI EVROPSKOJ UNIJI

I

Opoziva se Bojan Šarkić sa dužnosti izvanrednog i opunomoćenog ambasadora - šefa Stalne misije Crne Gore pri Evropskoj uniji, sa sjedištem u Briselu.

II

Ministar vanjskih poslova izvršiće ovaj ukaz.

III

Ovaj ukaz stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-2101/2

Podgorica, 5. novembra 2020. godine

Predsjednik Crne Gore,
Milo Đukanović, s.r.

1511.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore je 2. novembra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

O D L U K U
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI OPŠTINI DANILOVGRAD ZA
OTUĐENJE NEPOKRETNOSTI

1. Daje se prethodna saglasnost Opštini Danilovgrad za otuđenje nepokretnosti – katastarske parcele broj 423/1, u površini od 151 m², upisane u list nepokretnosti broj 535, KO Danilovgrad sa pripadajućim objektima, KO Danilovgrad, označenim kao PD 1, u površini od 8 m² i PD 2, u površini od 8 m², a koji se nalaze u zgradi broj 1.

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-4922

Podgorica, 2. novembra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1512.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore je 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

O D L U K U
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI OPŠTINI MOJKOVAC ZA OTUĐENJE
NEPOKRETNOSTI

1. Daje se prethodna saglasnost Opštini Mojkovac za otuđenje nepokretnosti i to:

- katastarske parcele broj 208/8, u površini od 466 m²;
- katastarske parcele broj 208/9, u površini od 455 m²;
- katastarske parcele broj 208/10, u površini od 441 m²;
- katastarske parcele broj 208/12, u površini od 407 m² i
- katastarske parcele broj 957/4, u površini od 6 m².

sve upisane u posjedovni list broj 134, KO Podbišće, Opština Mojkovac.
po procijenjenoj vrijednosti od 17,98 €/m².

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-4772

Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1513.

Na osnovu člana 35 stav 2 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore je 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

ODLUKU

O PRENOSU PRAVA RASPOLAGANJA NA NEPOKRETNOSTIMA OPŠTINI ROŽAJE RADI OSTVARIVANJA JAVNOG INTERESA – PRIVOĐENJA NAMJENI

1. Vlada Crne Gore prenosi pravo raspolaganja na nepokretnostima Opštini Rožaje, upisanim u list nepokretnosti broj 305, KO Rožaje, radi ostvarivanja javnog interesa – privođenja namjeni i to na:

- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 5616 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 7893 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 4650 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 4525 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/23, u površini od 1743 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 2398 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/23, u površini od 8372 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/22, u površini od 247 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/22, u površini od 219 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/21, u površini od 256 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/23, u površini od 100 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/23, u površini od 388 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 1176, u površini od 4525 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/23, u površini od 388 m²;
- katastarskoj parceli broj 1137/19, u površini od 757 m²;
- katastarskoj parceli broj 1137/2, u površini od 136 m²;
- katastarskoj parceli broj 1137/3, u površini od 1117 m²;
- katastarskoj parceli broj 1137/4, u površini od 1249 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/22 i dijelu katastarske parcele 932/23, u površini od 43 m²;
- dijelu katastarske parcele broj 932/22, u površini od 1093 m²,
shodno Elaboratu uslovne parcelacije broj 152 od 23. 09. 2020. godine, izrađenom od strane geodetske agencije "Geo Friends" d.o.o. Podgorica.

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-4796

Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1514.

Na osnovu člana 174 stav 1 Zakona o autorskom i srodnim pravima ("Službeni list CG", br. 37/11 i 53/16), Ministarstvo ekonomije donosi

**PRIVREMENU TARIFU
NAKNADE KOJU NAPLAĆUJE ORGANIZACIJA ZA OSTVARIVANJE
REPROGRAFSKIH PRAVA CRNE GORE**

Član 1

Ovom privremenom tarifom utvrđuju se visina i način određivanja naknade koju naplaćuje Organizacija za ostvarivanje reprografskih prava Crne Gore (u daljem tekstu: Organizacija).

Član 2

Naknadu plaćaju korisnici, i to:

- fizička i pravna lica i preduzetnici koji uz naknadu obavljaju djelatnost fotokopiranja;
- proizvođači i uvoznici uređaja za fotokopiranje, štampanje i skeniranje (u daljem tekstu: uređaj);
- fizička i pravna lica koja organizuju javno recitovanje i pozorišno predstavljanje pisanih djela.

Član 3

Naknada iz člana 2 alineja 1 ove privremene tarife naplaćuje se prema broju uređaja na kojima se obavlja djelatnost fotokopiranja i zavisno od toga da li se uređaj nalazi u visokoškolskoj ustanovi, odnosno koliko je udaljen od najbliže visokoškolske ustanove.

Korisnik je dužan da, na zahtjev Organizacije, dostavi podatke o broju uređaja na kojima obavlja djelatnost fotokopiranja i podatke o tome da li se uređaj nalazi u visokoškolskoj ustanovi, odnosno koliko je udaljen od najbliže visokoškolske ustanove.

Korisnik je dužan da obavijesti Organizaciju o svakoj promjeni broja uređaja ili udaljenosti od ulaza u visokoškolsku ustanovu, u roku od 15 dana od dana kada je nastupila promjena.

Ukoliko korisnik ne dostavi podatke iz st. 2 i 3 ovog člana, Organizacija je ovlašćena da ih pribavi samostalno.

Naknada iz stava 1 ovog člana naplaćuje se u skladu sa tarifnim brojem 1 ove privremene tarife.

Član 4

Naknada iz člana 2 alineja 2 ove privremene tarife naplaćuje se u procentu od prodajne, odnosno uvozne cijene uređaja, bez obzira da li su oni nezavisni ili su sastavni dio nekog drugog uređaja.

Naknada se naplaćuje za uređaje koje je korisnik proizveo i prvi put prodao (prodajna cijena), odnosno koje je korisnik uvezao (uvozna cijena).

Korisnik je dužan da dostavi Organizaciji izvještaj o broju proizvedenih, odnosno uvezenih uređaja mjesečno.

Ukoliko korisnik ne dostavi podatke iz stava 3 ovog člana, Organizacija je ovlašćena da ih pribavi samostalno.

Obaveza plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana nastaje pri prvoj prodaji uređaja proizvedenih u Crnoj Gori, odnosno pri prvom uvozu u Crnu Goru i ne odnosi se na uređaj uvezen radi daljeg izvoza u drugu zemlju.

Naknada iz stava 1 ovog člana naplaćuje se u skladu sa tarifnim brojem 2 ove privremene tarife.

Član 5

Naknada iz člana 2 alineja 3 ove privremene tarife naplaćuje se po održanom događaju i prema broju posjetilaca, odnosno kapacitetu objekta ili prostora.

Korisnik je dužan da dostavi Organizaciji podatke o nazivu događaja i djelima i autorima djela koja će se javno recitovati ili pozorišno predstavljati, u roku od sedam dana prije dana održavanja događaja.

Korisnik je dužan da dostavi Organizaciji podatke o broju posjetilaca, u roku od 15 dana od dana održavanja događaja.

Ukoliko korisnik ne dostavi podatke iz stava 3 ovog člana, naknada se obračunava prema punom kapacitetu objekta ili prostora gdje je događaj održan.

Naknada iz stava 1 ovog člana naplaćuje se u skladu sa tarifnim brojem 3 ove privremene tarife.

Član 6

Ovom privremenom tarifom utvrđuju se sljedeći tarifni brojevi:

TARIFNI BROJ 1

Naknada po osnovu obavljanja djelatnosti fotokopiranja

Naknada koja se naplaćuje fizičkim i pravnim licima i preduzetnicima koji uz naplatu obavljaju djelatnost fotokopiranja iznosi:

- po jednom uređaju 10,00€ mjesečno;

– po jednom uređaju 20,00€ mjesečno, kada se uređaj nalazi u visokoškolskoj ustanovi ili je od njenog ulaza udaljen manje od 500 metara.

TARIFNI BROJ 2

Naknada od proizvodnje i uvoza uređaja

Naknada koja se naplaćuje od proizvođača i uvoznika uređaja iznosi 0,9% od vrijednosti uređaja, uvećana za carinu (bez PDV).

TARIFNI BROJ 3

Naknada po osnovu javnog recitovanja i pozorišnog predstavljanja pisanih djela

Naknada koja se naplaćuje fizičkim i pravnim licima koja organizuju javno recitovanje i pozorišno predstavljanje pisanih djela iznosi:

Broj stolica/posjetilaca	Broj bodova
do 100	0,30
od 101 do 200	0,20
preko 200	0,10

Vrijednost boda u stavu 1 ovog tarifnog broja iznosi 1,00€.

Član 7

Ova tarifa stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 009-328/20-4623/1
Podgorica, 22. oktobar 2020. godine

Ministarka,
Dragica Sekulić, s.r.

1515.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se ukidaju odredbe člana 11. stav 1. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban" i stav 2. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban," i u dijelu koji glasi: "najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora" Zakona o izboru odbornika i poslanika („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 4/98., 17/98., 14/00., 9/01., 41/02., 46/02., 48/06. i „Službeni list Crne Gore“, br. 46/11. i 14/14.) i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke.

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjedavajući sudija Desanka Lopičić i sudije - Milorad Gogić, Dragoljub Drašković, Miodrag Iličković, Mevlida Muratović, Hamdija Šarkinović i Budimir Šćepanović, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 1. Ustava Crne Gore i člana 48. tačka 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, broj 11/15.), na sjednici od 6. novembra 2020. godine, donio je

ODLUKU

I UKIDAJU SE odredbe člana 11. stav 1. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban" i stav 2. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban," i u dijelu koji glasi: "najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora" Zakona o izboru odbornika i poslanika („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 4/98., 17/98., 14/00., 9/01., 41/02., 46/02., 48/06. i „Službeni list Crne Gore“, br. 46/11. i 14/14.) i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke.

II Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Obrazloženje

11. Rješenjem Ustavnog suda U-I br. 23/1718, od 29. maja 2020. godine, po inicijativi Demira Hodžića, iz Podgorice, pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti odredaba člana 11. stava 1. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban" i stav 2. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban," i u dijelu koji glasi: "najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora" Zakona, označenog u izreci.

1.1. Navedenim Rješenjem nije prihvaćena inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba čl. 10., 18., 20., 24., 26., 26.a, 30., 31., 35., 35.a, 68.a, 80., člana 82. st. 3. i 4., člana 93., člana 94. stav 1., stav 2. tač. 1. i 3. i st. 3. i 5., čl. 95., 97., 99., 104., 108. i 110. i odbačena inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 82. st. 1. i 2., člana 94. stav 2. tačka 2. i stav 4. i člana 96. istog Zakona.

2. Skupština Crne Gore i Vlada Crne Gore nijesu dostavile odgovor, odnosno mišljenje na navode sadržane u rješenju o pokretanju postupka.

3. Osporenim odredbama člana 11. Zakona¹ propisano je:

“Član 11.

Pravo da bira i da bude biran za poslanika ima birač koji je navršio 18 godina života, **koji je poslovno sposoban** i koji ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine prije dana održavanja izbora.

Pravo da bira i da bude biran za odbornika ima birač koji je navršio 18 godina života, **koji je poslovno sposoban**, koji ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine i koji ima prebivalište u opštini, odnosno gradskoj opštini, kao izbornoj jedinici, **najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora.**”

4. Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine osporenih odredaba Zakona utvrdio da su se stekli uslovi: da se ukinu odredbe člana 11. stav 1. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban" i stav 2. u dijelu koji glasi: "koji je poslovno sposoban," i u dijelu koji glasi: "najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora".

¹ Radi bolje preglednosti odredbe člana 11. Zakona su citirane u cjelini, a djelovi koji su neustavni označeni su (bold) crnom bojom.

5. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe:
Ustava Crne Gore:

“Član 1. stav 2.

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

Član 2. st. 1. i 2.

Nosilac suverenosti je građanin koji ima crnogorsko državljanstvo.
Građanin vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika.

Član 9.

Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Član 16. tač. 1. i 3.

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

- 1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;
- 3) način osnivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje.

Član 17. stav 2.

Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Član 24.

Zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno.

Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih radi kojih su propisana.

Član 45. st. 1., 2. i 3.

Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori.

Biračko pravo se ostvaruje na izborima.

Biračko pravo je opšte i jednako.

Član 113. stav 1.

U lokalnoj samoupravi odlučuje se neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika.

Član 145.

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

Član 149. stav 1. tačka 1.

Ustavni sud odlučuje:

- 1) o saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.“
Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (“Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori“ broj 7/71.):

“Član 25. stav 1. tač. a) i b)

Svaki građanin ima pravo i mogućnost, bez ikakve diskriminacije pomenute u članu 2. i bez neosnovanih ograničenja:

a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabranih predstavnika;

b) da bira i da bude biran na povremenim istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbjeđuju slobodno izražavanje volje birača.”

Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda («Službeni list SCG -Međunarodni ugovori«, br. 9/03. i 5/05.):

„Član 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela. “

Zakona o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom sa Opcionim protokolom ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", broj 2/09.):

“Član 2. alineja 3.

Definicije

Za potrebe ove Konvencije:

Diskriminacija po osnovu invalidnosti" znači svako pravljenje razlike, isključivanje ili ograničavanje po osnovu invalidnosti čiji cilj ili posljedica jeste ograničavanje ili poništavanje priznanja, uživanja ili sprovođenja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda u oblastima politike, ekonomije, socijalnih, kulturnih, građanskih prava i bilo kojoj drugoj oblasti. Diskriminacija uključuje sve oblike diskriminacije, uključujući uskraćivanje razumnih adaptacija.

Član 12. st. 1., 2. i 3.

Jednako priznanje lica pred zakonom

1. Države potpisnice potvrđuju ponovo da lica sa invaliditetom svuda imaju pravo na priznanje pravne sposobnosti.

2. Države potpisnice priznaju da lica sa invaliditetom uživaju poslovnu sposobnost na jednakim osnovama sa drugim licima u svim oblastima.

3. Države potpisnice preduzeće odgovarajuće mjere da licima sa invaliditetom omoguće pristup podršci koja im može biti potrebna za ostvarivanje njihove poslovne sposobnosti.

Član 29. alineja (a)

Učešće u političkom i javnom životu

Države potpisnice će licima sa invaliditetom garantovati njihova politička prava i mogućnost da ta prava uživaju na osnovu jednakosti sa drugima i obavezuju se da:

(a) Osiguraju da lica sa invaliditetom mogu da ostvare efektivno i puno učešće u političkom i javnom životu na osnovama jednakosti sa drugima, neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika, uključujući pravo i mogućnost građana sa invaliditetom da biraju, budu birani, između ostalog kroz:

(i) Osiguravanje da izborni postupak, izborna mjesta i materijali budu odgovarajući, pristupačni i lako razumljivi;

(ii) Zaštitu prava građana sa invaliditetom na tajno glasanje na izborima i referendumima bez zastrašivanja, na mogućnost kandidovanja, efektivnog ostvarivanja mandata i vršenja svih javnih funkcija na svim nivoima vlasti, olakšavajući upotrebu asistivnih i novih tehnologija kada je to primjereno;

(iii) Garantovanje izražavanja slobodne volje lica sa invaliditetom kao glasača i radi toga, kada je to potrebno, dopuštanje pružanja asistencije prilikom glasanja građanima sa invaliditetom na njihov zahtjev i od strane lica koje one odaberu.”

6. Princip vladavine prava, koji se ostvaruje primjenom načela saglasnosti pravnih propisa (član 1. stav 2. i član 145. Ustava) je jedna od najviših ustavnih vrijednosti i podrazumijeva da zakon mora biti saglasan s Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis s Ustavom i zakonom. U pravnom poretku zasnovanom na vladavini prava zakoni moraju biti opšti i jednaki za sve, a zakonske posljedice treba da budu izvjesne za one na koje će se zakon primjenjivati. Ustavom je građanin, koji ima crnogorsko državljanstvo, određen kao nosilac suverenosti i koji vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabranih poslanika (član 2. st. 1. i 2.) a zakonodavac je ovlašćen da uredi način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, način ostvarivanja posebnih manjinskih prava i način osnivanja, organizaciju i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima (član 16. tač. 1., 2. i, 3.).

6.1. Pravo da bira i da bude biran (biračko pravo) jedno je od osnovnih ljudskih prava koje Ustav konstituiše kao pravo državljanina Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori. Ustavom su utvrđeni principi biračkog prava koji državljanima Crne Gore obezbjeđuju jednakost, opštost, tajnost i neposrednost glasanja pri izboru organa vlasti. Iz navedenih odredaba Ustava proizilazi da je biračko pravo konstituisano kao subjektivno i demokratsko pravo građanina koji ima crnogorsko državljanstvo da bira (aktivno biračko pravo) i da bude biran (pasivno biračko pravo), koje se ostvaruje na izborima, kao opšte i jednako biračko pravo, kada ispune predviđene uslove. Osim osnovnih načela opštosti i jednakosti biračkog prava, odnosno tajnosti i neposrednosti glasanja, Ustav ne utvrđuje model izbornog sistema, već daje ovlašćenje zakonodavcu da, uz poštovanje ustavnih principa, uredi način ostvarivanja biračkog prava. Izbor zakonodavnog modela za uređenje pojedinih odnosa u društvu, sam po sebi, ne podliježe ustavnoj kontroli, osim ako ovlašćenja zakonodavca za sobom povlače posljedice koje se ne slažu sa osnovnim ustavnim vrijednostima na kojima se gradi ustavni poredak. Ustavno ovlašćenje za zakonsko uređivanje ostvarivanja biračkog prava, po ocjeni Ustavnog suda, podrazumijeva uređivanje svih materijalno – pravnih pitanja za ostvarivanje tog prava, uz poštovanje ustavnih principa.

7. Strukturu izbornog sistema u Crnoj Gori čine potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori, zakoni, podzakonski akti i drugi opšti akti kojima su uređene izborne aktivnosti, prava i obaveze u procesu izbora, izborne jedinice, način glasanja, utvrđivanje rezultata izbora, postupak raspodjele mandata, pravila ponašanja subjekata u izbornim procesima i dr. Ustavni sud je, iz tih razloga, u ovom predmetu imao u vidu i relevantne odredbe potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora koji su, saglasno odredbi člana 9. Ustava, sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, koji imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

7.1. Odredbama člana 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, pored ostalog, utvrđeno je da svaki građanin ima pravo i mogućnost (...), bez neosnovanih ograničenja: a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabranih predstavnika; b) da bira i da bude biran na povremenim, istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbjeđuju slobodno izražavanje volje birača.

7.1.1. Protokol broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, odredbom člana 3., obavezuje visoke strane ugovornice da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore sa tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela. To podrazumijeva obavezu država ugovornica da sprovode regularne i periodične izbore na kojima će građani slobodno izraziti političku volju. Primjenu člana 3. Protokola broj 1. Evropske konvencije Evropski sud je ograničio na legislativne organe, ali taj pojam tumači u duhu ustavne strukture konkretne države.

7.1.2. Države potpisnice Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom sa Opcionim protokolom, u cilju njihovog jednakog priznavanja pred zakonom i sprječavanja diskriminacije,

utvrdile su da lica sa invaliditetom imaju pravo na priznanje pravne sposobnosti i da uživaju poslovnu sposobnost na jednakim osnovama sa drugim licima u svim oblastima (član 12. st. 1.i 2.). Osim garancije licima sa invaliditetom političkih prava i mogućnosti da ih uživaju na jednakim osnovama sa drugima, odredbe člana 29. alineja (a) Konvencije, sadrže obaveze država potpisnica da osiguraju njihovo efektivno i puno učešće u političkom i javnom životu, neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika, uključujući pravo i mogućnost građana sa invaliditetom da biraju i da budu birani.

7.2. Zakonom o izboru odbornika i poslanika, koji je sistemski u oblasti izbornog prava, utvrđen je model izbornog sistema i u okviru njega uslovi i postupak za izbor odbornika u skupštinu opštine, gradske opštine, Glavnog grada i Prijestonice i poslanika u Skupštinu Crne Gore; uređena je organizacija, sastav i nadležnost organa za sprovođenje izbora; način utvrđivanja rezultata glasanja i raspodjele mandata; način ostvarivanja i zaštita biračkog prava i druga pitanja od značaja za organizaciju i sprovođenje izbora. Pravo da biraju odbornike i poslanike i pravo da budu birani za odbornika i poslanika imaju građani koji imaju crnogorsko državljanstvo i koji su upisani u birački spisak u skladu sa zakonom kojim se uređuje birački spisak, na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava, na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem (član 2. Zakona).

8. S obzirom na to da je pravni režim ostvarivanja biračkog prava a, s tim u vezi, i pitanje poslovne sposobnosti i prebivališta uređeno sa više zakona koji su međusobno pravno i sistemski povezani, Ustavni sud je, prilikom meritornog odlučivanja o navodima podnosioca inicijative u ovom predmetu, imao u vidu i ustavno načelo jedinstva pravnog poretka (član 145. Ustava), koje podrazumijeva međusobnu usklađenost svih pravnih propisa u Crnoj Gori.

8.1. Porodičnim zakonom² propisano je da država starateljstvom pruža zaštitu djeci koja nijesu pod roditeljskim staranjem i punoljetnim licima koja nijesu sposobna ili koja nijesu u mogućnosti da se sama staraju o svojoj ličnosti, pravima i interesima i da poslove starateljstva vrši centar za socijalni rad (član 9.). Potpuna poslovna sposobnost stiče se punoljetstvom, sa navršenom 18. godinom života (član 13. stav 1. Zakona), s tim da se roditeljsko pravo može produžiti i poslije punoljetstva djeteta, ako ono zbog duševne bolesti, zaostalog duševnog razvoja ili tjelesnih mana, ili iz drugih razloga nije sposobno da se samo stara o svojoj ličnosti, pravima i interesima (član 92. Zakona). Odluku o produženju roditeljskog prava donosi sud u vanparničnom postupku, na predlog roditelja ili organa starateljstva i u odluci utvrđuje da li je lice nad kojim je produženo roditeljsko pravo izjednačeno sa djetetom (član 93. st. 1. i 2. Zakona). Pravosnažna sudska odluka o ograničenju, lišenju, vraćanju, produženju i prestanku produženog roditeljskog prava unosi se u matičnu knjigu rođenih (član 96. Zakona). Pod starateljstvo se stavlja dijete bez roditeljskog staranja ili punoljetno lice koje nije u mogućnosti da se stara o sebi, svojim pravima, interesima i obavezama i, u smislu ovog zakona, smatra se šticenikom (član 178. Zakona). Svrha starateljstva nad drugim licem, koje nije u stanju ili nije u mogućnosti da se stara o svojim pravima i interesima, je zaštita njegovih prava i interesa, a ogleda se u obezbjeđivanju imovinskih i ostalih prava i interesa šticenika i drugih lica kojima se pruža zaštita po odredbama ovog zakona (član 179. st. 2. i 3. Zakona). Nadležni sud, odlukom u vanparničnom postupku, može potpuno lišiti poslovne sposobnosti punoljetno lice zbog duševne bolesti, duševne zaostalosti ili ako zbog kojeg drugog uzroka nije sposobno da se samo brine o svojim pravima i interesima ili djelimično lišiti poslovne sposobnosti punoljetno lice koje svojim postupcima ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih lica zbog duševne bolesti, duševne zaostalosti, prekomjernog uživanja alkohola ili opojnih sredstava, senilnosti ili drugih sličnih razloga (član 235. Zakona). Organ starateljstva lica, koja su odlukom suda djelimično ili potpuno lišena poslovne sposobnosti, stavlja pod starateljstvo a staralac lica koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti ili mu je poslovna sposobnost ograničena, dužan je da se stara naročito o njegovoj ličnosti, smještaju, zdravlju i o uzrocima zbog kojih je lišeno poslovne sposobnosti i da nastoji da se ti uzroci otklone (član 236. stav 1. i 237. Zakona). Staralac lica koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti ima dužnosti i prava staraoca šticenika koji nije navršio 14 godina života a staralac lica koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti ima dužnosti i prava staraoca šticenika koji je

²Službeni list Crne Gore", br. 1/07., 53/16. i 76/20.

navršio 14 godina života i organ starateljstva može da odredi poslove koje lice djelimično lišeno poslovne sposobnosti može da preduzme samostalno i bez odobrenja staraoca (član 239. Zakona).

8.1.1. Zakonom o vanparničnom postupku³ određena su pravila vanparničnog postupka po kojima sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima, koja se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku (član 1. stav 1.). U postupku oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti sud ispituje da li je punoljetno lice, prema stepenu sposobnosti za normalno rasuđivanje, u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima i odlučuje o potpunom ili djelimičnom oduzimanju poslovne sposobnosti ili potpunom ili djelimičnom vraćanju poslovne sposobnosti kad prestanu razlozi za potpuno, odnosno djelimično oduzimanje poslovne sposobnosti (član 29. stav 1. Zakona). Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području lice kome se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište (član 31. Zakona) i o pokretanju postupka obavještava organ nadležan za vođenje matičnih registara u kojima je upisano lice kojem se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidencije vođenja postupka (član 33. stav 2. Zakona). Lice prema kome se postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti vodi mora biti pregledano od vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o njegovom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje a vještačenje se vrši u prisustvu sudije, sem kada se obavlja u zdravstvenoj ustanovi (član 37. Zakona). Kad utvrdi da postoje uslovi za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će tom licu rješenjem oduzeti potpuno ili djelimično poslovnu sposobnost, odrediti rok (ne duži od tri godine u slučaju djelimičnog i pet godina u slučaju potpunog oduzimanja poslovne sposobnosti) nakon koga će (u novom postupku) utvrditi da li i dalje postoje razlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, licu kome je djelimično oduzeta poslovna sposobnost odrediće vrstu poslova koje može samostalno da preduzima a protiv tog rješenja lice kome je oduzeta poslovna sposobnost, bez obzira na svoje duševno stanje, može izjaviti žalbu (član 40. Zakona). Po isteku roka određenog rješenjem iz člana 40. stav 2. Zakona, sud će po službenoj dužnosti, a najkasnije u roku od 30 dana, utvrditi da li i dalje postoje razlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti i, ako postoje, rješenjem će utvrditi da ne postoje uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti i odrediti rok, koji ne može biti duži od pet godina, nakon čijeg isteka će ponovo utvrđivati da li i dalje postoje razlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, a ako utvrdi da su prestali razlozi zbog kojih je licu oduzeta poslovna sposobnost sud će donijeti rješenje o vraćanju poslovne sposobnosti (član 42.). Pravosnažno rješenje o oduzimanju, odnosno o vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti organu nadležnom za vođenje matičnih registara radi upisa u matični registar rođenih (član 43. Zakona).

8.1.2. Zakonom o matičnim registrima⁴ utvrđeno je da se u matičnim registrima vrši evidentiranje rođenja, zaključenja braka, smrti i drugih zakonom utvrđenih podataka koji se odnose ili su u vezi sa ličnim ili porodičnim statusom (član 1.). Pored osnovnog upisa podataka o rođenju vrše se i dopune, izmjene ili brisanje osnovnog upisa i upisuju činjenice o potpunom ili djelimičnom lišenju poslovne sposobnosti, vraćanju poslovne sposobnosti, stavljanju pod starateljstvo i prestanak starateljstva, produženju i oduzimanju ili lišenju u ograničenju i vraćanju roditeljskog prava (član 6. stav 1. Zakona). Prema odredbama člana 10. stav 1, člana 12. stav 3. i člana 14. stav 1. Zakona, matični registri rođenih i umrlih vode se u elektronskoj formi; u matične registre upisuju se samo podaci koji su prijavljeni ili koje sadrži akt organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja, a podatak upisan u matični registar mijenja se, dopunjava ili briše na osnovu izvršne, odnosno pravosnažne odluke organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja.

8.1.3. Zakonom o biračkom spisku⁵ uređeno je vođenje biračkog spiska, postupak provjere upisa u birački spisak, zaključivanje biračkog spiska, izrada izvoda iz biračkog spiska i vođenje biračkih mjesta (član 1.). Prema odredbama čl. 2. i 3. Zakona, birački spisak je javna isprava koja služi samo za izbore, vodi ga ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, kao stalnu izvedenu elektronsku zbirku ličnih podataka crnogorskih državljana koji imaju biračko pravo, redovno se ažurira i u njega se upisuju lica

³ "Službeni list Republike Crne Gore", broj 27/06. i "Službeni list Crne Gore", br. 20/15. i 67/19.

⁴ "Službeni list Crne Gore", br. 47/08., 41/10. i 55/16.

⁵ "Službeni list Crne Gore", br. 10/14., 20/15., 92/17. i 3/20.

koja su stekla uslove za ostvarivanje biračkog prava. Birački spisak se formira na osnovu podataka iz registra prebivališta, registra crnogorskih državljana i matičnih registara rođenih i umrlih za raspisane izbore, odnosno glasanje (član 6. stav 1. Zakona.).

9. Iz navedenih odredaba Ustava, Evropske konvencije i Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom proizilazi da su osnovne ustavne slobode i prava čovjeka i građanina načelno neograničene: puni obim njihovog ostvarivanja je pravilo, a ograničenje koje je određeno zakonom može biti samo izuzetak koji se zasniva i na izričitom ustavnom ovlaštenju i na legitimnom cilju ograničavanja koji je određen Ustavom. Iz toga slijedi da ograničenja Ustavom garantovanih prava, osim što se moraju zasnivati na ustavnom ovlaštenju i slijediti Ustavom određene ciljeve, treba da budu srazmjerna potrebama za ostvarivanje tih ciljeva. To znači da ograničavajuća pravna pravila moraju biti prikladna za ostvarivanje postavljenog legitimnog cilja, da ona ne smiju biti oštrija (strožija) nego što je neophodno i da mora biti uspostavljena ravnoteža između Ustavom zajamčenog subjektivnog prava pojedinca i interesa društvene zajednice (pravnog poretka).

9.1. Načelo ograničenja ljudskih prava i sloboda jedno je od osnovnih načela koje je utvrđeno odredbama člana 24. Ustava. Ljudska prava i slobode zajemčene Ustavom mogu se ograničiti samo zakonom u obimu koji dopušta Ustav i u mjeri koja je neophodna da se ustavna svrha ograničenja zadovolji u demokratskom društvu, bez zadiranja u suštinu zajemčenih prava. Ustav je na taj način ustanovio jasne "granice" ograničenja ljudskih prava i sloboda u kojima se zakonodavac može kretati. Svi državni organi, prema odredbama člana 24. Ustava, prilikom ograničenja ljudskih i manjinskih prava moraju da vode računa o: 1) suštini prava koje se ograničava, 2) važnosti svrhe ograničenja, 3) prirodi i obimu ograničenja, 4) o odnosu ograničenja sa svrhom ograničenja i 5) da li postoji način da se svrha ograničenja postigne manjim ograničenjem prava. Ustavotvorac ovlašćuje zakonodavca da detaljnije reguliše ograničenja, ali ne i da sam propiše osnov za ograničenje, već je takvo ograničenje moguće samo ako to Ustav dopušta i u svrhe koje Ustav dopušta. Time je Ustavom jasno definisan princip proporcionalnosti (srazmjernosti), kao i mjerila kojima se, prije svega, Ustavni sud mora rukovoditi pri tumačenju ograničenja ljudskih prava u konkretnom predmetu.

9.1.1. Opšte i jednako biračko pravo, iz člana 45. stav 3. Ustava, podrazumijeva da svi crnogorski državljanji, bez obzira na pol, rasu, obrazovanje ili bilo koje drugo lično svojstvo imaju pravo da pod jednakim uslovima učestvuju u izbornom procesu. Biračka sposobnost građana temelji se na standardu jednake dostupnosti i načelu pravne jednakosti: standard jednake dostupnosti podrazumijeva da je biračko pravo jednako dostupno svim građanima, ali ne automatski, već samo kada ispune predviđene uslove a načelo jednakosti nalaže da svi glasovi birača imaju jednaku brojčanu vrijednost, na osnovu pravila da na jednim izborima jedan birač ima samo jedan glas. Međutim, odredbama člana 11. Zakona izboru odbornika i poslanika, pored uslova koji su već utvrđeni članom 45. stav 1. Ustava – da birač mora da ima državljanstvo Crne Gore, starost od 18 godina i prebivalište u Crnoj Gori od najmanje dvije godine, kao dodatni uslov za izbor odbornika i poslanika utvrđena je poslovna sposobnost a za izbor odbornika, osim toga, i prebivalište u opštini, odnosno gradskoj opštini, od najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora.

9.2. Ustavni sud je u ovom predmetu imao u vidu pravne stavove i standarde Evropskog suda za ljudska prava, izražene u predmetu *Alajos Kiss v. Hungary*⁶, čiji je predmet bilo oduzimanje prava glasa podnosiocu predstave, kao automatska posljedica mjere stavljanja pod starateljstvo. U toj presudi Evropski sud je ponovio svoje stavove u pogledu pravnih standarda – zahtjeva, iz člana 3. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju i postavio nove u pogledu apsolutne zabrane glasanja svakoj osobi pod djelimičnim starateljstvom, bez uzimanja u obzir njene stvarne sposobnosti:

"37. Sud se poziva na svoju sudsku praksu u ovom pitanju, kako je i navedeno u presudi *Hirst protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (br. 2) [GC], (op.cit.):

62. (...) na Sudu je da u krajnjem slučaju utvrdi da li su poštovani zahtjevi iz člana 3. Protokola broj 1.: on mora da bude uvjeren da uslovi ne ograničavaju prava o kojima je riječ u mjeri u kojoj zadiru u njihovu samu suštinu i lišavaju ih djelotvornosti; da su oni uvedeni radi postizanja

⁶ Presuda, od 20. maja 2010. godine, predstavka. broj 38832/06.

legitimnog cilja; i da sredstva koja su iskorišćena nijesu nesrazmjerna (vidi *Mathieu-Mohin and Clerfayt v. Belgium* str. 23, stav 52.). Naročito, nijedan od uvedenih uslova ne smije da ometa slobodno izražavanje naroda pri izboru zakonodavnih tijela – drugim riječima, oni moraju da odražavaju ili da ne budu suprotni brizi za očuvanje integriteta i djelotvornosti izbornog postupka koji ima za cilj da utvrdi volju ljudi putem opšteg prava glasa. Na primjer, može se predvidjeti uvođenje minimalne starosne granice kako bi se obezbijedila zrelost onih koji učestvuju u izbornom procesu, ili, u nekim okolnostima, pravo glasa može biti uslovljeno određenim kriterijumima, kao što je mjesto stanovanja, kako bi se identifikovali oni koji imaju dovoljno postojane ili bliske veze sa dotičnom zemljom ili neke interese u njoj (vidi predmet *Hilbe v. Lichtenstein*, odluka br. 31981/96, ECHR 1999-VI, i predmet *Melnichenko v. Ukraine*, br. 17707/02, stav 56., ECHR 2004-X). Svako odstupanje od načela opšteg prava glasa nosi sa sobom opasnost podriivanja demokratskog legitimiteta zakonodavnog tijela koje je na taj način izabrano kao i zakona koje donosi. Isključivanje bilo koje grupe ili kategorije opšteg stanovništva shodno tome mora biti usklađeno sa osnovnim ciljevima člana 3. Protokola broj 1. (vidi, *mutatis mutandis*, *Aziz v. Cyprus*, br. 69949/01, stav 28., ECHR 2004-V).”

b. Primjena tih načela na ovaj slučaj

37. Sud će stoga utvrditi da li mjera u pitanju teži ka postizanju legitimnog cilja na srazmjeran način kojim se uzimaju u obzir gore navedena načela.

(i) *Legitimni cilj*

38. Sud ističe da, za razliku od ostalih odredbi Konvencije, član 3. Protokola broj 1. ne navodi i ne ograničava ciljeve čijem ostvarenju ograničenje mora da teži i da stoga širok dijapazon ciljeva može biti u skladu sa članom 3. Vlada je tvrdila da mjera na koju se podnosilac predstavke žali teži *postizanju legitimnog cilja da obezbijedi da samo državljani koji su sposobni da procijene posljedice svojih odluka i donose svjesne i razumne odluke učestvuju u javnim poslovima* (vidi stavove 25. i 26. gore). Podnosilac predstavke je prihvatio ovaj stav (vidi stav 28.) i Sud ne vidi nijedan razlog zbog kojeg bi zauzeo drugačije stanovište. Stoga smatra da mjera teži postizanju legitimnog cilja.

(ii) *Srazmjernost*

39. Sud primjećuje da ograničenje u pitanju ne pravi razliku između lica pod potpunim i lica pod djelimičnim starateljstvom (vidi stav 11. gore) i da se to ograničenje ukida nakon prestanka starateljstva (vidi tvrdnju Vlade u stavu 27. gore, koju podnosilac predstavke nije osporio). Sud, međutim, prima k znanju tvrdnju podnosioca predstavke pomenutu u stavu 29. gore, koju Vlada nije osporila, a prema kojoj je *na nediskriminatoran način oduzeto pravo glasa 0,75% mađarskog stanovništva dovoljno starog da glasa, zato što se nalazi pod starateljstvom*. Sud smatra da ovo predstavlja značajan dio stanovništva i da se ne može tvrditi da su posledice zabrane zanemarljive.

40. Vlada se pozvala na polje slobodne procjene i tvrdi da se zakonodavnom tijelu mora dozvoliti da uspostavlja pravila koja obezbjeđuju da samo oni koji su sposobni da procjenjuju posljedice svojih odluka i donose svjesne i razumne odluke mogu da učestvuju u javnim poslovima.

41. Sud prihvata da je ovo oblast u kojoj, opšte uzev, nacionalnom zakonodavnom tijelu treba odobriti široko polje slobodne procjene prilikom utvrđivanja da li ograničenja prava glasa mogu biti opravdana u savremenom dobu, i, ako je to slučaj, kako postići pravednu ravnotežu prilikom odlučivanja. Naročito je na zakonodavnom tijelu da odluči o tome kakav je postupak pogodan za procjenjivanje sposobnosti osoba sa psihičkim invaliditetom da glasaju. Sud primjećuje da nema dokaza da je mađarsko zakonodavno tijelo ikada pokušalo da odmjeri suprotstavljene interese ili da procijeni srazmjernost postojećeg ograničenja.

42. Sud, međutim, ne može da prihvati da apsolutna zabrana glasanja svakoj osobi pod djelimičnim starateljstvom, ne uzimajući u obzir njene stvarne sposobnosti, potpada pod prihvatljivo polje slobodne procjene. Zaista, premda Sud ponavlja da je ovo polje slobodne procjene široko, ono nije neograničeno (v. *Hirst v. the United Kingdom (br. 2) [GC], op. cit*, stav

82..). Pored toga, ako se neko ograničenje temeljnih prava odnosi na neku posebno ugroženu grupu u društvu, koja je bila izložena značajnoj diskriminaciji u prošlosti, kao što su osobe sa psihičkim invaliditetom, onda je polje slobodne procjene za Vladu u značajnoj meri uže i ona mora imati jake razloge za takva ograničenja (uporedi sa primjerima onih prema kojima se postupa na drugačiji način zbog njihovog roda - *Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*, 28. maj 1985., stav 78., Serija A br. 94, rase - *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], br. 57325/00, stav 182., ECHR 2007-..., ildtuki seksualne orijentacije - *E.B. v. France* [GC], br. 43546/02, stav 94, ECHR 2008-...). Razlog za ovakav pristup, koji dovodi u pitanje određene klasifikacije same po sebi, leži u tome što su takve grupe tokom istorije bile izložene predrasudama, što je uzrokovalo trajne posljedice koje su dovele do njihove izopštenosti iz društva. Takve predrasude mogu podrazumijevati stereotipe u obliku zakona koji zabranjuju pojedinačnu ocjenu njihovih sposobnosti i potreba (uporedi sa predmetom *Shtukaturov v. Russia*, br. 44009/05, stav 95., 27. mart 2008.).

43. Podnosilac predstavke je u ovom slučaju izgubio pravo glasa zbog uvođenja automatskog, opšteg ograničenja prava glasa osobama pod djelimičnim starateljstvom. On stoga može da tvrdi da je bio žrtva te mjere. Sud ne može da nagađa da li bi podnosilac predstavke bio lišen prava glasa čak i da je uvedeno manje restriktivno ograničenje prava osoba sa psihičkim smetnjama u skladu sa zahtjevima člana 3. Protokola broj 1. (vidi *mutatis mutandis* predmet *Hirst v. the United Kingdom* (no. 2), *op.cit.*, st. 48.-52.).

44. Sud dalje smatra da postupanje prema osobama sa intelektualnim ili psihičkim invaliditetom, kao prema jedinstvenoj kategoriji predstavlja nepouzdanu klasifikaciju i da ograničavanje njihovih prava mora biti predmet strogog i detaljnog ispitivanja. Ovaj pristup postoji i u drugim pomenutim instrumentima međunarodnog prava (vidi stavove 14.-17.). Sud stoga zaključuje da se nediskriminatorno oduzimanje prava glasa bez pojedinačne sudske ocjene, zasnovano isključivo na nekom psihičkom invaliditetu koji iziskuje delimično starateljstvo ne može smatrati kompatibilnim sa legitimnim osnovama za ograničavanje prava glasa.

Shodno tome je došlo do povrede člana 3. Protokola broj 1. uz Konvenciju.”

9.2.1. Iz navedene presude Evropskog suda za ljudska prava u kojoj se taj sud prvi put bavio ograničenjem prava glasa osoba koje se nalaze pod djelimičnim starateljstvom, proizilazi da nacionalnom zakonodavnom tijelu treba odobriti široko polje slobodne procjene prilikom utvrđivanja da li ograničenja prava glasa mogu biti opravdana u savremenom dobu, ali i da je obaveza zakonodavca da uspostavi pravednu ravnotežu prilikom odlučivanja o tome kakav je postupak pogodan za procjenjivanje sposobnosti osoba sa psihičkim invaliditetom da glasaju. Evropski sud je, u konkretnom slučaju, prihvatio da je ovo oblast u kojoj, opšte uzev, nacionalnom zakonodavnom tijelu treba odobriti široko polje slobodne procjene prilikom utvrđivanja da li ograničenja prava glasa mogu biti opravdana u savremenom dobu, ali, da ograničenjem, propisanim odredbom člana 70. stav 5. tada važećeg Ustava Mađarske, prema kome lica koja su stavljena pod delimično starateljstvo *nemaju pravo glasa*, nije napravljena razlika između lica *pod potpunim starateljstvom* i lica *pod djelimičnim starateljstvom*. Evropski sud, u tom smislu, ne prihvata da apsolutna zabrana glasanja svakom licu pod djelimičnim starateljstvom, bez uzimanja u obzir njegovih stvarnih sposobnosti, potpada pod prihvatljivo polje slobodne procjene i zaključuje da se nediskriminatorno oduzimanje prava glasa bez pojedinačne sudske ocjene, zasnovano isključivo na psihičkom invaliditetu koji iziskuje delimično starateljstvo, ne može smatrati kompatibilnim sa legitimnim osnovama za ograničavanje prava glasa. Postupanje prema osobama sa intelektualnim ili psihičkim invaliditetom, kao jedinstvenoj kategoriji, prema shvatanju Evropskog suda predstavlja nepouzdanu klasifikaciju, jer ograničavanje njihovih prava mora biti predmet strogog i detaljnog ispitivanja.

10. Ustavni sud ukazuje da ovaj pristup postoji i u drugim instrumentima međunarodnog prava: Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom čl. 12. i 29., Preporuci Komiteta Ministara Savjeta Evrope br. R (99)4 načelo broj 3. tačka 2. i Mišljenju br. 190/2002 Evropske komisije za demokratiju putem zakona (Venecijanska komisija) o Kodeksu dobre prakse u pitanjima izbora, kao i da

je Crna Gora 2009. godine, potvrdila Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom. Odredbama člana 12. st. 1., 2. i 3. te konvencije Crna Gora se kao i druge države potpisnice obavezala da: "... lica sa invaliditetom svuda imaju pravo na priznanje pravne sposobnosti", "da uživaju poslovnu sposobnost na jednakim osnovama sa drugim licima u svim oblastima" i da će preduzeti "odgovarajuće mjere da licima sa invaliditetom omogući pristup podršci koja im može biti potrebna za ostvarivanje njihove poslovne sposobnosti". Iz navedenih odredaba Konvencije i člana 9. Ustava, kojom je propisano da su "Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva", slijedi da je Crna Gora u obavezi da licima sa invaliditetom omogući uživanje poslovne sposobnosti pod jednakim uslovima sa drugim licima u svim oblastima, pa i u oblasti biračkog prava i da će preduzeti odgovarajuće mjere za ostvarivanje njihove poslovne sposobnosti. Takvim određenjem, po ocjeni Ustavnog suda, ne samo da se verifikuje pravno dejstvo međunarodnih ugovora time što se oni smatraju dijelom unutrašnjeg pravnog poretka, uz supremaciju u odnosu na nacionalno zakonodavstvo, već se državni organi i druge institucije obavezuju na harmonizaciju domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim pravom.

10.1. Kako osporene odredbe člana 11. Zakona o izboru odbornika i poslanika ne sadrže bliža određenja o uslovima i načinu na koji se utvrđuje koji birač ispunjava uslov u pogledu poslovne sposobnosti za ostvarivanje biračkog prava Ustavni sud je, polazeći od jedinstva pravnog poretka, cijenio domašaj (refleksiju) odredaba Porodičnog zakona i Zakona o vanparničnom postupku na ostvarivanje biračkog prava. Generalno, poslovna sposobnost je sposobnost nekog lica da samostalno odlučuje o svojim pravima i obavezama i preduslov je za ostvarivanje ličnih prava i sloboda, pa i biračkog prava, koje je jedno od osnovnih političkih prava. Biračko pravo je individualno i ne može se prenositi na druga lica, mogu ga ostvariti samo lica koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje biračkog prava i ta lica sva zajedno čine biračko tijelo.

10.1.1. Potpuna poslovna sposobnost se, saglasno odredbama Porodičnog zakona stiče punoljetstvom (član 13.) i nije predmet upisa u Matični registar rođenih, za razliku od stavljanja pod starateljstvo (član 178.) i potpunog ili djelimičnog gubitka – lišenja poslovne sposobnosti (član 235.), na osnovu odredbe člana 43. Zakona o vanparničnom postupku. Naime, punoljetno lice, iz odredbe člana 235. stav 1. Porodičnog zakona u vanparničnom postupku može biti lišeno poslovne sposobnosti i to *potpuno*: zbog duševne bolesti, duševne zaostalosti ili ako zbog drugog uzroka nije sposobno da se samo brine o svojim pravima i interesima ili *djelimično*: ako svojim postupcima ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih lica zbog duševne bolesti, duševne zaostalosti, prekomjernog uživanja alkohola ili opojnih sredstava, senilnosti ili drugih sličnih razloga.

10.1.2. Pravila postupka o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti utvrđena su Zakonom o vanparničnom postupku na način: da postupak vodi nadležan sud, koji ispituje stepen sposobnosti punoljetnog lica da normalno rasuđuje i da se samo brine o svojim pravima i interesima i da odlučuje o potpunom ili djelimičnom oduzimanju poslovne sposobnosti ili potpunom ili djelimičnom vraćanju poslovne sposobnosti kad za to prestanu razlozi (član 29. stav 1. i član 31.). U postupku o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti pred sudom lica, prema kome se postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti vodi, mora biti pregledano od vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o njegovom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje (član 37. stav 1. Zakona). O pokretanju postupka sud obavještava organ nadležan za vođenje matičnog registra rođenih u koji je upisano lice kojem se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidencije vođenja postupka, a pravosnažno rješenje o oduzimanju, odnosno o vraćanju poslovne sposobnosti sud će dostaviti organu nadležnom za vođenje matičnih registara, radi upisa u matični registar rođenih (član 33. stav 2. i član 43. Zakona). Rješenje kojim se nekom licu oduzima poslovna sposobnost, po ocjeni Ustavnog suda, ima dalekosežne praktične, pravne, društvene i psihičke posledice, jer punoljetno lice kome je oduzeta poslovna sposobnost više ne može da donosi odluke u svoje ime, već neko drugi odlučuje umjesto njega, na bazi pretpostavke da staratelj zna šta je u najboljem interesu tog lica. Ustavni sud ukazuje da isti učinak, kao i gubitak poslovne sposobnosti, ima i upis produženja

roditeljskog prava, iz člana 96. Porodičnog zakona, koji se vrši nakon dostavljanja pravosnažne odluke nadležnog suda o produženju roditeljskog prava. Iako se u Matični registar rođenih upisuju samo činjenice o gubitku poslovne sposobnosti i produženja roditeljskog prava nad punoljetnim licem, posljedice tih upisa, po nalaženju Ustavnog suda, imaju eliminatorni učinak i ogledaju se u isključivanju tih lica sa biračkog spiska, jer iz odredbe člana 2. stav 3. Zakona o biračkom spisku proizilazi da se u birački spisak upisuju lica koja su stekla uslove za upis u birački spisak.

10.2. Po ocjeni Ustavnog suda, svrha ograničenja biračkog prava propisivanjem da je birač poslovno sposoban, utvrđena osporenim odredbama člana 11. Zakona, jeste legitimna, ali nije srazmjerna cilju koji se želio postići, jer iz njih proizilazi apsolutna zabrana glasanja svakom licu kojem je oduzeta poslovna sposobnost i koje je stavljeno pod starateljstvo, bez obzira na njegove stvarne sposobnosti. Naime, "širina" posljedica koje po punoljetno lice proizilaze iz odredaba člana 92. i člana 235. Porodičnog zakona, kojima je propisana mogućnost da nad punoljetnim licem bude produženo roditeljsko pravo i da punoljetno lice bude lišeno poslovne sposobnosti, ne obezbjeđuje ispunjavanje kriterijuma Evropskog suda o legitimitetu ograničenja Ustavom garantovanog biračkog prava, jer ne obavezuju sudove da kod djelimičnog oduzimanja poslovne sposobnosti vrše procjenu stvarnih mogućnosti lica stavljenog pod starateljstvo i njegove sposobnosti da razumije koncept izbora i da glasa. Osnovni cilj lišavanja (oduzimanja) poslovne sposobnosti punoljetnom licu, polazeći od načina kako je taj institut utvrđen Porodičnim zakonom (čl. 9. i 178.), je prvenstveno zaštitni, jer tom licu država starateljstvom obezbjeđuje odgovarajuću pomoć i zaštitu, preko organa starateljstva.

10.2.1. Polazeći od navedenog i odredaba člana 17. stav 2. Ustava Crne Gore o jednakosti svih pred zakonom, člana 12. stav 2. Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom, kojim je licima sa invaliditetom garantovano uživanje poslovne sposobnosti na jednakim osnovama sa drugim licima u svim oblastima, pa i u oblasti biračkog prava, od pravnih stavova Evropskog suda navedenih u presudi *Alajos Kiss v. Hungary* i pravnog standarda Kodeksa dobre prakse Venecijanske komisije – 1. Opšte pravo glasa – 1.1. Pravilo i izuzeci - da se pojedinci mogu lišiti biračkog prava kumulativnim ispunjavanjem uslova: da je lišavanje propisano zakonom, da se poštuje načelo srazmjerenosti, da lišenje mora biti zasnovano na psihičkoj ometenosti ili osudi za ozbiljno krivično djelo i da je zasnovano samo na osnovu izričite sudske odluke, Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe člana 11. stav 1. u dijelu koji glasi: "*koji je poslovno sposoban*" i stav 2. u dijelu koji glasi: "*koji je poslovno sposoban*" Zakona nijesu u saglasnosti s odredbama člana 17. stav 2. Ustava i člana 12. stav 2. Evropske konvencije i da su se stekli uslovi za njihovo ukidanje.

11. Osporenim odredbom člana 11. stav 2., u dijelu koji glasi: "*najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora*", Zakona biraču je kao uslov da bira i da bude biran za odbornika, pored prebivališta u Crnoj Gori od najmanje dvije godine, utvrđenog odredbom člana 45. stav 1. Ustava, utvrđeno da mora imati i prebivalište u lokalnoj jedinici u kojoj se održavaju izbori, od najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora. Propisivanjem dodatnog uslova (pored prebivališta od dvije godine u Crnoj Gori) od najmanje šest mjeseci prebivališta u lokalnoj jedinici prije dana održavanja izbora, da bi birač mogao da ostvari biračko pravo na izborima u lokalnoj jedinici, zakonodavac je osporenim odredbom člana 11. stav 2., u dijelu koji glasi: "*najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora*", Zakona, po ocjeni Ustavnog suda, utvrdio dodatni uslov za ostvarivanje biračkog prava, koji nije u saglasnosti sa odredbom člana 45. stav 1. Ustava.

11.1. Ograničenje bilo kojeg Ustavom garantovanog prava, pa i biračkog prava, po ocjeni Ustavnog suda, ne može se nametnuti samom zakonskom odredbom, ako za to ograničenje ne postoji javni interes, odnosno legitiman cilj i ako ograničenje nije srazmjerno tom cilju. Osporenim odredbom člana 11. stav 2., u dijelu "*najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora*" Zakona, po ocjeni Ustavnog suda, došlo je do neproporcionalnog miješanja u Ustavom garantovano biračko pravo biračima u jedinici lokalne samouprave koji ne ispunjavaju uslov u pogledu prebivališta (od "*najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora*") za glasanje na lokalnim izborima, kojim su *de facto* lišeni biračkog prava. Naime, ovlašćenje za uređivanje uslova i načina ostvarivanja ustavom zajemčenih prava, pa i biračkog prava, ne daje ovlašćenje zakonodavcu da to pitanje uredi tako da uvede

ograničenja kojima ukida suštinu zajemčenog prava ili da ga pretvori u svoju suprotnost. U konkretnom slučaju, osporenom odredbom člana 11. stav 2. u dijelu koji glasi: *“najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora”* Zakona biračima koji imaju prebivalište od najmanje dvije godine u Crnoj Gori, ali nemaju prebivalište od *“najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora”* u jedinici lokalne samouprave, ukinuto je Ustavom zajemčeno pravo da biraju i da budu birani za odbornike, čime je povrijeđen princip o saglasnosti zakona sa Ustavom, koji obavezuje zakonodavca da vodi računa o vrijednostima zajemčenim Ustavom, odnosno da se zakonom propisanim ograničenjima biračkog prava ne mogu derogirati Ustavom utvrđena i garantovana prava. Drugim riječima, regulisanje odnosa zakonom ne može biti postavljeno iznad ostvarivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom. S obzirom na to da odredbama člana 45. Ustava nije predviđeno ograničenje biračkog prava u pogledu dužine prebivališta u jedinici lokalne samouprave, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba člana 11. stav 2. u dijelu koji glasi: *“najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora”* Zakona, nije u saglasnosti s odredbama čl. 24. i 45. Ustava, da zakonodavcu nije ostavljena mogućnost uređivanja tih odnosa i da su se stekli uslovi za njeno ukidanje.

12. Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

II1. Odluka o prestanku važenja osporenih odredaba člana 11. stav 1. u dijelu koji glasi: *“koji je poslovno sposoban”* i stav 2. u dijelovima koji glase: *“koji je poslovno sposoban,”* i *“najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora”* Zakona o izboru odbornika i poslanika i o objavljivanju ove odluke, zasnovana je na odredbama člana 151. stav 2., člana 152. stav 1. Ustava Crne Gore i člana 51. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

U-I br. 23/17

Podgorica, 6. novembar 2020. godine

Predsjedavajući sudija,
Desanka Lopičić, s.r.

1516.

Na osnovu člana 114 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list RCG", br. 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 14/07 i 47/07 i "Službeni list CG", br. 79/08, 14/10, 78/10, 34/11, 66/12, 38/13, 61/13, 60/14, 10/15, 44/15, 42/16, 55/16 i 80/20), Upravni odbor Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, na sjednici od 26. oktobra 2020. godine, donio je

STATUT FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA CRNE GORE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim statutom bliže se uređuje organizacija, djelokrug rada, prava, obaveze, odgovornosti i nadležnosti organa, zastupanje i predstavljanje, kao i druga pitanja od značaja za rad i funkcionisanje Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore (u daljem tekstu: Fond), u skladu sa zakonom.

Član 2

Fond posluje samostalno i svoju djelatnost obavlja pod uslovima i na način utvrđen Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju (u daljem tekstu: Zakon), ovim statutom i drugim opštim aktima Fonda.

Fond se upisuje u Centralni registar Privrednih subjekata.

Član 3

Fond obavlja svoju djelatnost i učestvuje u pravnom prometu pod nazivom: Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

Skraćeni naziv Fonda je: Fond PIO CG.

Sjedište Fonda je u Podgorici, Bulevar Ivana Crnojevića broj 64.

Član 4

Rad Fonda je javan.

Javnost rada Fonda obezbjeđuje se na način utvrđen ovim statutom.

Član 5

Fond ima zaštitni znak čiji oblik i sadržinu utvrđuje Upravni odbor Fonda.

Član 6

Fond ima pečat.

Pečat Fonda je okruglog oblika prečnika 30 mm, na kojem je po obodu ispisan tekst: „Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore“.

U sredini pečata upisan je tekst: Podgorica.

Pečat koji se koristi u područnim jedinicama, pored naziva Fonda iz stava 2 ovog člana, u sredini sadrži tekst: „Područna jedinica“ i naziv sjedišta područne jedinice.

Član 7

Fond ima štambilj.

Štambilj Fonda je pravougaonog oblika dimenzija 60 x 20 mm i sadrži naziv i sjedište Fonda i rubrike za upis: datum prijema akta, broj pod kojim će se zvesti i broj priloga uz akt.

Štambilj Fonda koji se koristi u područnim jedinicama, pored sadržaja iz stava 2 ovog člana, sadrži naziv i sjedište područne jedinice.

Član 8

Fond, saglasno Zakonu, obavlja sljedeće poslove:

- 1) obezbjeđuje efikasno, racionalno i zakonito ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava;
- 2) donosi godišnji program rada koji sadrži podatke o ciljevima, indikatorima uspješnosti, aktivnostima koje su potrebne za realizaciju ciljeva i licima odgovornim za realizaciju i finansijski plan;
- 3) vodi evidenciju o osiguranicima i korisnicima, u skladu sa Zakonom i ovim statutom;
- 4) vodi evidenciju o zaradama, odnosno osnovicama osiguranja na koje su uplaćeni doprinosi, o visini uplaćenog doprinosa za osiguranika, kao i o isplaćenim penzijama;
- 5) dostavlja organu državne uprave nadležnom za poslove javnih prihoda (u daljem tekstu: poreski organ) mjesečne izvještaje o uplaćenim doprinosima;
- 6) obezbjeđuje sprovođenje međunarodnih ugovora o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 7) preduzima mjere za redovnu naplatu prihoda Fonda;
- 8) organizuje poslove za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i u tu svrhu obezbjeđuje informatičke tehnologije;
- 9) donosi opšta akta u skladu sa Zakonom i ovim statutom, i
- 10) obavlja druge poslove u vezi sa sprovođenjem i ostvarivanjem prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u skladu sa Zakonom i ovim statutom.

II. ORGANI FONDA

Član 9

Organi Fonda su:

- 1) Upravni odbor i
- 2) direktor.

1. Upravni odbor

Član 10

Fondom upravlja Upravni odbor, u skladu sa Zakonom, ovim statutom i drugim opštim aktima Fonda.

Pored poslova utvrđenih Zakonom, Upravni odbor:

- 1) utvrđuje i vodi poslovnu politiku Fonda;
- 2) usvaja nacrt budžeta Fonda za narednu fiskalnu godinu;
- 3) razmatra i usvaja godišnje i polugodišnje izvještaje o radu;

- 4) razmatra i usvaja godišnje i polugodišnje izvještaje o finansijskom poslovanju i finansijske izvještaje;
- 5) podnosi Vladi Crne Gore izvještaj o radu i finansijskom poslovanju, u skladu sa Zakonom;
- 6) razmatra i usvaja godišnje izvještaje o prodaji imovine Fonda;
- 7) razmatra periodične izvještaje o izvršavanju budžeta Fonda za tekuću godinu;
- 8) odlučuje o promjenama oblika organizovanja privrednog društva čiji je osnivač u skladu sa zakonom;
- 9) odlučuje o prodaji imovine Fonda u skladu sa zakonom;
- 10) odlučuje o povjeravanju određenih poslova drugim institucijama, odnosno obavljanju poslova za druge institucije;
- 11) inicira postupak za imenovanje i razrješenje članova Upravnog odbora;
- 12) donosi odluke o pokretanju postupka za imenovanje članova Upravnog odbora, najkasnije 60 dana prije isteka njihovog mandata;
- 13) imenuje predsjednike i članove radnih tijela Upravnog odbora;
- 14) donosi akt kojim utvrđuje visinu naknade za rad članova Upravnog odbora i članova radnih tijela;
- 15) odlučuje o prenosu pojedinih ovlašćenja direktoru Fonda;
- 16) donosi poslovnik o radu, i
- 17) obavlja druge poslove utvrđene Zakonom, ovim statutom i drugim aktima Fonda.

Član 11

Upravni odbor Fonda, saglasno Zakonu, ima predsjednika i šest članova koje imenuje i razrješava Vlada Crne Gore.

Mandat predsjedniku i članovima Upravnog odbora traje četiri godine.

U slučaju prestanka mandata članu Upravnog odbora prije isteka vremena na koje je imenovan, imenuje se novi član čiji mandat traje onoliko vremena koliko bi trajao mandat člana na čije mjesto se imenuje.

Imenovanje u smislu stava 2 ovog člana vrši se na način i po postupku utvrđenim Zakonom.

Član 12

Članu Upravnog odbora mandat prestaje:

- 1) istekom vremena na koje je imenovan;
- 2) ostavkom i
- 3) razrješenjem, u skladu sa zakonom.

Član 13

Upravni odbor radi na sjednicama kojima prisustvuje najmanje četiri člana.

Upravni odbor donosi odluke većinom glasova ukupnog broja članova.

Član 14

Predsjednik Upravnog odbora:

- 1) predstavlja Upravni odbor;
- 2) saziva sjednice Upravnog odbora, predlaže dnevni red i predsjedava sjednicama;
- 3) pokreće raspravu o određenim pitanjima iz djelokruga Upravnog odbora;
- 4) potpisuje akta koja donosi Upravni odbor, i
- 5) obavlja druge poslove u skladu sa ovim statutom.

Zamjenik predsjednika Upravnog odbora pomaže predsjedniku u radu i zamjenjuje ga za vrijeme njegove spriječenosti ili odsutnosti.

Član 15

U radu Upravnog odbora, bez prava odlučivanja, učestuje direktor Fonda, a po pozivu pomoćnici direktora Fonda i druga lica.

Član 16

Predsjednik Upravnog odbora dužan je da sazove sjednicu na predlog:

- 1) najmanje tri člana Upravnog odbora i
- 2) direktora Fonda.

Član 17

Način rada i odlučivanja i druga pitanja u vezi sa radom Upravnog odbora bliže se uređuju Poslovníkom o radu.

2. Direktor Fonda

Član 18

Direktor Fonda, pored poslova utvrđenih Zakonom, obavlja i sljedeće poslove:

- 1) predstavlja i zastupa Fond, organizuje i rukovodi radom i poslovanjem Fonda;
- 2) predlaže akta koja donosi Upravni odbor;
- 3) predlaže poslovnu politiku Fonda;
- 4) donosi odluke potrebne za poslovanje Fonda, osim odluka koje donosi Upravni odbor;
- 5) donosi prvostepena rješenja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 6) donosi prvostepena rješenja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja uz primjenu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju;
- 7) donosi odluku o pokretanju postupka o popuni radnog mjesta;
- 8) donosi odluku o izboru državnog službenika, odnosno namještenika;
- 9) donosi rješenje o zasnivanju radnog odnosa, odnosno rješenje o raspoređivanju državnog službenika, odnosno namještenika;
- 10) donosi rješenje o fiksnom dijelu zarade državnog službenika, odnosno namještenika;
- 11) donosi odluku o izboru, rješenje o postavljenju, prestanku mandata i razrješenju lica koje vrši poslove visokog rukovodnog kadra, u skladu sa posebnim zakonom;
- 12) donosi plan javnih nabavki Fonda;
- 13) donosi odluke u postupcima javnih nabavki, u skladu sa zakonom;
- 14) obezbjeđuje uspostavljanje i razvoj unutrašnje kontrole u skladu sa posebnim zakonom;
- 15) zaključuje ugovore u ime i za račun Fonda;
- 16) odlučuje o izvršenju budžeta u skladu sa zakonom, i
- 17) obavlja druge poslove u skladu sa Zakonom, ovim statutom i drugim opštim aktima Fonda.

Član 19

Direktor imenuje stalne i povremene komisije i radna tijela iz sastava zaposlenih u Fondu i iz sastava naučnih i stručnih lica.

Nadležnost, sastav, mandat i broj članova komisija i radnih tijela i visina naknade za njihov rad utvrđuje se odlukom o imenovanju.

Član 20

Direktora Fonda u slučaju njegove spriječenosti za rad zamjenjuje pomoćnik direktora koga on odredi, sa ovlaštenjima koja na njega prenese.

Član 21

Direktor Fonda može biti razriješen dužnosti i prije isteka vremena na koje je imenovan ako:

- 1) funkciju direktora ne vrši u skladu sa zakonom, ovim statutom i opštim aktima Fonda;
- 2) mu prestane radni odnos u skladu sa zakonom, i
- 3) ako sam podnese zahtjev za razrješenje.

Član 22

Direktor Fonda je u radnom odnosu u Fondu, u kojem ostvaruje sva prava i obaveze iz rada i po osnovu rada.

Direktor za svoj rad odgovara Upravnom odboru.

Član 23

Ako direktor Fonda ocijeni da je Upravni odbor donio ili pripremio opšti ili pojedinačni akt koji je suprotan zakonu, ovom statutu ili drugom propisu, o tome je dužan da upozori Upravni odbor.

Ukoliko Upravni odbor ostane pri svom aktu, direktor o tome pismeno obavještava Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Član 24

Pomoćnici direktora Fonda postavljaju se, prestaje im mandat i razrješavaju se u skladu sa posebnim zakonom.

Član 25

Direktor Fonda može svoja ovlaštenja prenijeti na pomoćnike.

Ovlaštenja za donošenja rješenja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom stepenu, direktor Fonda može prenijeti na načelnika područne jedinice.

Određene poslove iz svoje nadležnosti, direktor Fonda može prenijeti na načelnike područnih jedinica, rukovodeća ili druga lica zaposlena u Fondu.

3. Radna tijela Upravnog odbora

Član 26

Radi razmatranja određenih pitanja iz svoje nadležnosti, Upravni odbor obrazuje stalno i povremena radna tijela.

Član 27

Stalno radno tijelo Fonda je Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, koja ima pet članova a biraju se na period od četiri godine.

Komisija iz stava 1 ovog člana radi na sjednicama kojima prisustvuje najmanje tri člana.

Predlog za rješavanje pitanja iz svoje nadležnosti, komisija iz stava 1 ovog člana donosi većinom glasova ukupnog broja članova.

Član 28

Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja razmatra i priprema akta iz nadležnosti Upravnog odbora predviđena članom 10 ovog statuta.

Član 29

Odlukom o osnivanju povremenih radnih tijela Fonda utvrđuje se njihov sastav i djelokrug rada.

III. ORGANIZACIJA FONDA

Član 30

Rukovođenje Fondom je jedinstveno i centralizovano.

U cilju obezbjeđenja neposrednog, efikasnog, racionalnog i zakonitog ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i obavljanja poslova sprovođenja osiguranja, u Fondu se na funkcionalnom i teritorijalnom principu obrazuje jedinstvena Stručna služba, koju čine:

- 1) Centralna služba u Podgorici, i
- 2) područne jedinice.

Član 31

Područne jedinice se obrazuju u:

- 1) Baru – za teritoriju opština Bar i Ulcinj;
- 2) Beranama – za teritoriju opština Berane, Rožaje, Plav, Andrijevica, Petnjica i Gusinje;
- 3) Bijelom Polju – za teritoriju opština Bijelo Polje i Mojkovac;
- 4) Kotoru – za teritoriju opština Kotor, Tivat i Budva;
- 5) Pljevljima – za teritoriju opština Pljevlja i Žabljak;
- 6) Nikšiću – za teritoriju opština Nikšić, Šavnik i Plužine;
- 7) Podgorici – za teritoriju opština Podgorica, Tuzi, Kolašin i Danilovgrad;
- 8) Herceg Novom – za teritoriju opštine Herceg Novi;
- 9) Cetinju – za teritoriju opštine Cetinje.

Član 32

U Centralnoj službi Fonda se:

- 1) obezbjeđuju uslovi za rad organa Fonda;
- 2) obezbjeđuje jedinstvena primjena propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju i pripremaju uputstva radi obezbjeđivanja jedinstvene primjene propisa;

- 3) pruža stručna pomoć područnim jedinicama u vezi sa rješavanjem o pravima i primjenom propisa iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom stepenu;
- 4) koordinira rad područnih jedinica i vrši nadzor nad njihovim radom u primjeni propisa iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 5) rješava u prvom stepenu o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja se ostvaruju primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, osim ako je za rješavanje o pravima primjenom pojedinih međunarodnih ugovora direktor ovlastio područne jedinice;
- 6) obavljaju poslovi pripreme i izrade materijala koji služe za pregovore sa inostranim nosiocima penzijskog i invalidskog osiguranja i učestvovanje na tim pregovorima;
- 7) pruža međunarodnopravna pomoć u sprovođenju međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju;
- 8) obavljaju poslovi u vezi sa stažom osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem;
- 9) obavljaju poslovi matične evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i vode druge evidencije propisane zakonom;
- 10) vrši izrada programa za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i obavljanje poslova iz djelokruga rada Fonda;
- 11) sprovodi politika razvoja i unapređenja penzijskog i invalidskog osiguranja predlaganjem nadležnim organima preduzimanja potrebnih mjera i iniciranjem donošenja odgovarajućih propisa;
- 12) obavlja vještačenje invalidnosti i tjelesnog oštećenja, njihovog uzroka, kao i nesposobnosti člana porodice u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom stepenu;
- 13) vrši prethodna kontrola nalaza, ocjene i mišljenja organa vještačenja u prvom stepenu;
- 14) obavljaju normativni, plansko-analitički i drugi poslovi za potrebe rada organa Fonda;
- 15) prati i analizira razvoj penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 16) vrše statistička i druga istraživanja u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 17) planira prikupljanje i raspoređivanje sredstava za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 18) utvrđuje ekonomska politika i prati sprovođenje ekonomsko-finansijske politike Fonda;
- 19) vode prihodi po propisanim računima za Fond, vrši usklađivanje i isplate penzija, vrši usklađivanje knjigovodstvene evidencije i sastavljaju kvartalni i godišnji finansijski izvještaji Fonda;
- 20) obavljaju poslovi pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera;
- 21) obavljaju poslovi pružanja pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 22) obavljaju poslovi unutrašnje revizije;
- 23) obavljaju finansijski poslovi u skladu sa zakonom;
- 24) vrši elektronska obrada podataka u jedinstvenom informacionom sistemu i elektronsko arhiviranje dokumentacije;
- 25) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Stručnoj službi Fonda;
- 26) obavljaju poslovi pravnog prometa i zastupanja Fonda;
- 27) obavljaju poslovi upravljanja ljudskim resursima;
- 28) obavljaju poslovi informisanja, i
- 29) obavljaju drugi poslovi u skladu sa zakonom i opštim aktima Fonda.

Član 33

U područnim jedinicama se:

- 1) obavljaju poslovi u vezi sa rješavanjem o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom stepenu;
- 2) obavljaju poslovi u vezi sa rješavanjem o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom stepenu primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, za koje su ovlašćene od strane direktora Fonda;
- 3) utvrđuju zarade, staž osiguranja i penzijski staž za osiguranike, podnose odnosno primaju prijave za vođenje matične evidencije, kontrolišu podaci u tim prijavama, vrši obrada podataka i obavljaju drugi poslovi od značaja za ustrojavanje i vođenje matične evidencije o osiguranicima i korisnicima prava;
- 4) obavlja dio poslova u vezi sa utvrđivanjem radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem;
- 5) pruža pravna pomoć osiguranicima i korisnicima prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, i
- 6) obavljaju drugi poslovi u skladu sa zakonom i opštim aktima Fonda.
Radom područne jedinice rukovodi načelnik.

Član 34

O pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, utvrđivanju svojstva osiguranika i penzijskog staža u prvom stepenu, rješava područna jedinica Fonda na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran.

Član 35

Kada u postupku za ostvarivanje prava nastane sukob nadležnosti između područnih jedinica, taj sukob rješava direktor Fonda.

Član 36

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta Stručne službe Fonda, uređuje se aktom o organizaciji i sistematizaciji.

IV. OPŠTA AKTA FONDA, JAVNOST RADA I POSLOVNA TAJNA

Član 37

Opšta akta Fonda su: Statut, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta stručne službe Fonda PIO Crne Gore, Pravilnik o organizaciji i načinu rada Prvostepene invalidske komisije, odluke o usklađivanju penzija i novčanih naknada, odluke o usklađivanju vrijednosti penzije za jedan lični bod, odluka o usklađivanju osnovica za produženo osiguranje, pravilnici i druga akta kojima se na opšti način uređuju pojedina pitanja iz djelokruga rada Fonda.

Član 38

Javnost rada Fonda obezbjeđuje se:

- 1) objavljivanjem statuta i opštih akta Fonda, kojima se uređuju prava i obaveze osiguranika i korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u „Službenom listu Crne Gore“;
- 2) dostupnošću podataka o radu Fonda i njegovih organa u sredstvima javnog informisanja;
- 3) objavljivanjem akata i podataka o svom pravnom statusu i poslovanju na Web sajtu, i
- 4) drugim vidovima informisanja.

Član 39

Informacije o radu i poslovanju Fonda medijima mogu dati direktor Fonda ili drugo lice po njegovom ovlašćenju.

Član 40

Poslovnom tajnom smatraju se podaci i dokumentacija koji se odnose na poslovanje Fonda, čije bi saopštavanje neovlašćenim licima bilo protivno poslovanju i interesima Fonda, kao i drugi podaci koji su zakonom ili drugim propisom zaštićeni ili određeni kao poslovna tajna.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41

Danom stupanja na snagu ovog statuta prestaje da važi Statut Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore („Službeni list CG“ br. 34/09, 17/11, 31/14 i 12/17).

Član 43

Ovaj statut stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, nakon dobijanja saglasnosti od strane Vlade Crne Gore.

Broj: 52

Podgorica, 26. oktobra 2020. godine

Upravni odbor Fonda Penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore

Predsjednik,

Dragan Đukanović, s.r.

1517.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O KORIŠĆENJU VAZDUŠNOG PROSTORA I
OPERATIVNIH PROCEDURA U VEZI SA NAVIGACIJOM ZASNOVANOJ NA
NAVIGACIONIM PERFORMANSAMA (PBN)**

Član 1

U Pravilniku o korišćenju vazdušnog prostora i operativnih procedura u vezi sa navigacijom zasnovanoj na navigacionim performansama (PBN) („Službeni list CG”, broj 01/20) član 4 mijenja se i glasi:

„Član 4

Pružaoци ATM/ANS su dužni da, najkasnije do 3. decembra 2020. godine, Nacionalnom odboru za upravljanje vazдушnim prostorom dostave na saglasnost predlog plana tranzicije kojim se obezbjeđuje nesmetan i siguran prelazak na pružanje usluga koristeći PBN.“.

Član 2

U članu 5 riječi „Ministarstvu saobraćaja i pomorstva podnesu na odobrenje” zamjenjuju se riječima „Nacionalnom odboru za upravljanje vazдушnim prostorom dostave na saglasnost“.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/20-1658/5
Podgorica, 3.11.2020. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

1518.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Milena Tomašević iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-509/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

**Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.**

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Milena Popović iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-596/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

**Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.**

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Ana Savjak iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-615/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

**Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.**

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Zorica Milašinović iz Kolašina, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-569/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Željka Đurović iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-626/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Jovana Dobriša iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-592/3
Podgorica, 2. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA

Slobodanka Knežević iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-609/3
Podgorica, 3. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA

Sanja Đurović iz Nikšića, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-624/3
Podgorica, 3. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA

Aleksandra Milović iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-638/3
Podgorica, 5. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Marija Vujisić iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-636/3
Podgorica, 5. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Bojana Obradović iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-621/3
Podgorica, 5. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 12 Zakona o tumačima („Službeni list CG“, broj 52/16), ministar pravde donosi

**RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU TUMAČA**

Mirjana Bobičić iz Podgorice, postavlja se za tumača za engleski jezik, na vrijeme od pet godina.

Broj: UPI-03-109/20-652/3
Podgorica, 5. novembra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

1519.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Bahović Šućra Senana iz Podgorice, rođena 15.7.1960. godine u Novom Pazaru, Republika Srbija, diplomirani psiholog, postavlja se za sudskog vještaka psihologa.

Broj: 03-109/20-218

Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Ružić Neđeljka Božidar iz Podgorice, rođen 10.6.1954. godine u Plužinama, diplomirani inženjer poljoprivrede, postavlja se za sudskog vještaka poljoprivredne struke.

Broj: 03-109/20-2039

Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Matković Dragivoja Nada iz Kotora, rođena 19.8.1957. godine u Ubu, Republika Srbija, diplomirani socijalni radnik, postavlja se za sudskog vještaka za oblast socijalne zaštite i socijalne psihijatrije.

Broj: 03-109/20-246

Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Đukić Milorada Zoran iz Podgorice, rođen 1.1.1961. godine u Podgorici, diplomirani mašinski inženjer, postavlja se za sudskog vještaka mašinske struke.

Broj: 03-109/20-2011
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Bubanja Slobodana Goran iz Budve, rođen 2.7.1972. godine u Bijelom Polju, profesor istorije, postavlja se za sudskog vještaka za oblast antikviteta i etnologije.

Broj: 03-109/20-239
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Dakić-Ognjenović Koste Ljiljana iz Podgorice, rođena 15.4.1958. godine u Žabljaku, diplomirani ekonomista, postavlja se za sudskog vještaka ekonomsko-finansijske struke.

Broj: 03-109/20-223
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Backović Ilije Milorad iz Podgorice, rođen 20.9.1953. godine u Nikšiću, diplomirani inženjer elektrotehnike, magistar tehničkih nauka iz oblasti elektrotehnike, postavlja se za sudskog vještaka iz oblasti energetike.

Broj: 03-746-12234/19
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Miladinović Raduna Duško iz Bijelog Polja, rođen 5.3.1959. godine u Bijelom Polju, doktor medicine, specijalista opšte hirurgije, postavlja se za sudskog vještaka za oblast opšte hirurgije.

Broj: 03-109/20-273
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.

Na osnovu člana 9 stav 1 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), Komisija za vještake donosi

R J E Š E N j E
O POSTAVLJENJU SUDSKOG VJEŠTAKA

Vukčević Dušana Zorica iz Podgorice rođena 6.1.1962. godine u Šipovu, Bosna i Hercegovina, doktor medicine, specijalista pulmologije, postavlja se za sudskog vještaka za oblast interne medicine - pulmologije.

Broj: 03-109/20-207
Podgorica, 6. oktobra 2020. godine

Ministarstvo pravde
Komisija za vještake
Predsjednik Komisije,
Mušika Dujović, s.r.